

**Programma
Vorming & Toerusting Nijkerk
2023 - 2024**

Voorwoord bij dit programmaboekje 2023-2024, dat u wordt aangeboden door de commissie Vorming en Toerusting van de Gereformeerde Kerk, de Hervormde Gemeente Vredeskerk en de Rooms-Katholieke Kerk.

De teamleden van de commissie Vorming en Toerusting Nijkerk hebben er weer zin in! Dat blijkt uit het programma dat voor u ligt. In goed onderling overleg hebben we een breed palet aan onderwerpen bij elkaar gezocht om u in najaar en winter mee te verrassen.

Als start een actuele vraag: “Is het christendom vrouwonvriendelijk?”

Ds. Rianne van der Nagel wil haar kijk hierop met ons delen.

Vanuit een diaconale gedachte startte in Schermerhorn tien jaar geleden een initiatief om voedselverspilling tegen te gaan en we krijgen te horen hoe dat is uitgegroeid tot een belangrijke bron voor voedselbanken.

Onze klimaatproblemen komen langs via de vraag “Is de mens een plaag?”

Het verdwenen religieus erfgoed uit de omgeving van Nijkerk; de spiritualiteit van de muziek van Bach; de kracht van rituelen, 't komt allemaal aan de beurt.

Een oud-aalmoezenier komt vertellen over de geestelijke zorg voor militairen.

Ad van Nieuwpoort zal het Bijbelboek Ezechiël toelichten.

De sociale opdracht van de kerk komt nogmaals aan de orde.

Een uitleg over het ‘Onze Vader’ als joods gebed. En tot slot

willen we met een excursie naar Museumpark Orientalis het seizoen afronden.

We hopen met dit boekje, waarin een keur aan interessante lezingen staat, uw interesse gewekt te hebben en voor alle duidelijkheid..., u bent van harte welkom!

Leden van de commissie

Bea Berends, voorzitter

033 - 2456999 / 06-10477789

Edith Schuiling, secretaris

033 - 2457393

Jolie van Bokhorst, penningmeester

033 - 2460388

Gerrit van den Berg

033 - 2453482

Greet van den Boom

033 - 8444327

Wim Bouwstra

033 - 7854773 / 06-12816482

Johan van der Kamp

06 - 51390861

Secr. Marishof 93 3862 ZD Nijkerk 033-2457393 edithenwim93@gmail.com

Deelnemende Kerken

* Kruiskerk, Gereformeerde Kerk Nijkerk (PKN)

Venestraat 44 3861 BX Nijkerk

* St. Catharina Geloofsgemeenschap Nijkerk van de St. Lucas Parochie

Parochiehuis St. Jan Holkerstraat 36 3861 CE Nijkerk

* Vredeskerk, Hervormde Gemeente (PKN)

Van Reenenpark 23 3862 CB Nijkerk

Is het christendom vrouwonvriendelijk?

Inleider: ds. Rianne van der Nagel-Meter uit Nijkerk

Het is te begrijpen dat mensen best wel moeite kunnen hebben met de Bijbel - zeker als het gaat om hete hangijzers, zoals de positie van vrouwen. De Bijbel is geschreven in talen die niet meer op die manier worden gesproken en speelt zich af in een cultuur die verloren is gegaan.

De man moet over de vrouw heersen, een verkracht meisje moet met de dader trouwen en vrouwen moeten zwijgen in de kerk. Als dit (alles) is wat de Bijbel over vrouwen zegt, dan is de Bijbel op z'n minst een vrouwonvriendelijk boek. Toch werd er vroeger wel gezegd dat het christendom een vrouwenreligie was en zijn er tegenwoordig steeds meer vrouwen werkzaam in de kerk.

Hoe zit dat toch?

Er valt een boel te zeggen over vrouwen in de Bijbel en over de rol van vrouwen in het christendom!

In het geval van Rianne van der Nagel-Meter is het predikantschap van moeder op dochter doorgegeven.

Rianne heeft theologie gestudeerd aan de VU in Amsterdam en is sinds oktober 2021 predikant van de Kruiskerk in Nijkerk.

(Aardig detail: ds. Rianne van der Nagel-Meter is de eerste vrouwelijke predikant in Nijkerk.)

Info: Wim Bouwstra (033-7854773 of 06-12816482)

Datum: donderdag 14 september 2023

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Kruiskerk

Entree: € 4,-

Ester en de verborgenheid van God

Inleider: Han Wilhelm uit Ermelo

Op deze avond gaan we ons verdiepen in het bekende Bijbelboekje Ester. Ik wil dat doen vanuit verschillende invalshoeken.

Ester is een verhaal over verdrukking en bevrijding, net zoals het verslag van de uittocht uit Egypte. Echter, in Exodus gaat het om de bevrijding *uit* Egypte, in Ester om bevrijding *in* ballingschap.

Daarbij duidt de Talmoed op een bijzondere relatie tussen de Tora en Ester met de tekst uit Deuteronomium 31:18 *'En Ik zal verbergen, verbergen Mijn gezicht.'* We zullen nadenken over die bijzondere tekst uit Ester 4:14, waar Mordechai tegen Ester zegt: *'Want als jij wilt zwijgen, ja zwijgen op dit tijdstip, dan zal er ruimte en redding opstaan voor de joden vanuit een andere plaats.'*

Natuurlijk zullen we met elkaar de betekenis bespreken van het Poerimfeest, waarop de feestrol Ester op voorgeschreven wijze gelezen moet worden.

Ten slotte kan Ester goed gelezen worden in de context van antisemitisme. In hoeverre is de Ester-geschiedenis hiervan de oerbron?

Literatuur zal op de avond worden uitgereikt.

Romeins fresco, begin 3e eeuw, van Ester en Mordechai, in de synagoge van de oude stad Dura Europos in het oosten van Syrië.

Info: Gerrit van den Berg (033-2453482)
Datum: dinsdag 26 september 2023
Tijd en plaats: 20.00 uur
Locatie: Vredeskerk
Entree: € 4,-

Verse groenten voor iedereen

inleider: Jac Smit uit Ursem

De Diaconie van de Protestantse gemeente Schermer heeft er in 2014 mee ingestemd dat hun "Werkgroep Voedsel" in samenwerking met de Rooms-Katholieke Gemeenschap "Onze Lieve Vrouwe Geboorte" uit Schermerhorn en de Raad van Kerken te Schermer overgaat in een Stichting Manna.

Stichting Manna Schermer zet zich met vele vrijwilligers, groenteleveranciers en sponsoren in om voedselverspilling tegen te gaan en te zorgen dat iedereen verse groenten kan eten. In 2014 is er begonnen met 7 mensen, maar in de loop van de tijd is het aantal vrijwilligers enorm gegroeid, waaronder ook mensen met rijervaring op een vrachtauto of heftruck.

Momenteel tellen zij 28 mensen, die op maandag in twee ploegen de aangeboden producten van het land sorteren en verpakken.

Waarna die met vrachtauto's naar regionale voedselbanken gebracht worden. Op vrijdagmorgen komt er een vrachtwagen met producten uit Groningen, Friesland en Flevoland naar Alkmaar. Hier staan sorteermachines en een inpaklijn. Daarna kunnen de producten in consumentenverpakkingen naar de voedselbanken en naar de mensen in Roemenië en Oekraïne verzonden worden.

Jac Smit is oprichter, bestuurslid en coördinator van de Stichting Manna. www.stmannaschermer.nl

Info: Bea Berends-van de Weijer (06-10477789)

Datum: woensdag 11 oktober 2023

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Parochiehuus St. Jan (naast de St. Catharinakerk)

Entree: € 4,-

De mens is geen plaag

inleider: Cees Buisman uit Leeuwarden

De veilige grenzen van het milieu voor onze planeet worden op allerlei manieren overschreden. Bijvoorbeeld met watertekorten, klimaatverandering, stikstof etc. Het lukt ons niet onze vervuiling en verspilling voldoende tot staan te brengen. Dat ondanks al onze nieuwe innovaties en maatregelen. Er moeten grote dingen gebeuren, maar dat lukt ons niet. Ook de cultuuroorlog die er gaande is, aangevuurd door de sociale media, helpt niet mee. We zouden er moedeloos van worden. Daarom kunnen we ons zo langzamerhand afvragen, moeten we niet eerst zelf veranderen! Integraal bewustzijn is een hoopvol idee. In de visie van Ken Wilber gaat ons bewustzijn als mensheid steeds verder omhoog. Hoger bewustzijn kan de oplossing zijn voor onze cultuuroorlog als we meer integraal gaan denken. Want met integraal denken kunnen we waarheden vinden in alle overtuigingen en dat is het tegengif voor de cultuuroorlog. Uiteindelijk moeten we kiezen of we in een wereld willen leven waarin we nooit genoeg hebben, met veel ongelijkheid en milieuproblemen als gevolg, waarin we langzaam maar zeker meer machines zullen worden als we steeds verder versmelten met onze smartphones. Of kiezen we er als mensheid voor meer nadruk te leggen op de unieke groei van ons hogere bewustzijn, om meer mens te worden in een eerlijke en schone wereld. Welke stappen kunnen we vandaag zelf zetten naar een dergelijke wereld? In mijn lezing zal ik verschillende visies, waaronder die van Ken Wilber, verbinden met het thema duurzaamheid.

Prof. Cees Buisman is hoogleraar biologische kringlooptechnologie aan Wageningen Universiteit en directeur van Wetsus, centrum voor duurzame watertechnologie in Leeuwarden.

Info: Johan van der Kamp (06-51390861)

Datum: dinsdag 24 oktober 2023

Tijd en plaats: 20.00 uur

Plaats: Vredeskerk

Entree: € 4,-

De spiritualiteit van het Weihnachts-Oratorium van Johann Sebastian Bach

inleider: Ad de Keyzer uit Nijmegen

Bach componeerde zijn Weihnachts-Oratorium voor de liturgische vieringen tijdens de kerkelijke hoogtijdagen tussen Eerste Kerstdag en Driekoningen rond de jaarwisseling van 1734-'35. Het is een onderdeel van de kerkdiensten op en rond Kerstmis, wat ons de mogelijkheid geeft om er met een liturgisch-spiritueel oor en oog naar te kijken en te luisteren.

Jauchzet, frohlocket!

Het werk bestaat uit zes delen, die wij als één geheel kunnen beschouwen. Wat hun vorm betreft lijken ze erg veel op de Matthäus- en de Johannes-Passion: de teksten uit het evangelie van Lucas en Matteüs worden becommentarieerd door recitatieven, aria's en koralen.

De wijze waarop Bach met deze teksten uit de heilige Schrift omgaat, is een vorm van Schriftuitleg. Daartoe dienen hem de teksten van de aria's en de recitatieven, maar de grootste zeggingskracht gaat uit van Bachs muziek zelf. Daarin laat hij horen en zien, hoe het Woord van God ook aan hem geschiedt.

Bachs Weihnachts-Oratorium laat ons de Goede Boodschap van Kerstmis horen op een onnavolgbare wijze. In teksten en muziek opent Bach voor ons de deur naar een geestelijke ruimte waar woorden van profeten en evangelisten tot klinken komen. De bewogenheid van Bach kan ook ons vandaag de dag tot een bron van inspiratie zijn.

Info: Edith Schuiling (033-2457393)
Datum: dinsdag 7 november 2023
Tijd en plaats: 20.00 uur
Locatie: Vredeskerk
Entree: € 4,-

De kracht van rituelen

Inleider: Jeannet van Doorn uit Ermelo

De kerk en de kerkdienst zijn plekken van het Woord, van woorden. Maar we hebben ook beelden, gebruiken, gewoonten die met geen of weinig woorden veel méér zeggen. Dat zijn onze rituelen. Doop en avondmaal, kaarsen, vuur, licht, water, trouwringen... enz.

Voor de meeste kerkgangers zullen die rituelen zeer belangrijk en inspirerend zijn. Ze zijn dan vaak ook groepsbindend, want rituelen doe je vaak samen, het is iets van de groep. Maar voor mensen die minder bekend met een ritueel zijn kunnen ze ook vervreemdend werken. Uitsluitend zelfs.

Daarom is het soms goed om mensen ook in te leiden in bepaalde rituelen, uit te leggen wat er eigenlijk gaande is.

Al is ook weer niet alles rond rituelen uit te leggen. Want rituelen kunnen soms zomaar 'aan je gebeuren'. Dan overstijgt 't het alledaagse, raakt het je ziel en zorgt het voor een spirituele ervaring. Tijdens deze avond gaan we hier samen over nadenken en over spreken. Welke rituelen zijn voor ons vertrouwd en waardevol? Kunnen rituelen tijdgebonden zijn en 'niet meer werken'? En ontstaan er soms ook nieuwe rituelen? Over rituelen moet je niet alleen spreken, dus we gaan er ook een aantal samen ervaren!

Info: Bea Berends-van de Weijer (06-10477789)
Datum: woensdag 22 november 2023
Tijd: 20.00 uur
Plaats: Parochiehuis St. Jan (naast de St. Catharinakerk)
Entree: € 4,-

Geestelijke voor militairen

inleider: Niels Morpey uit Hoevelaken

Bij Defensie werken geestelijken. Wie ooit in dienst is geweest of de dienstplicht heeft vervuld, kent ze wel, de predikanten en aalmoezeniers, die met de militaire eenheid verbonden waren en met de militairen optrokken. Wel in uniform, maar niet bewapend. Een vreemde eend in de bijt.

Maar er zijn niet alleen katholieke en protestantse geestelijken bij Defensie. Sinds 1944 zijn er rabbijnen en later kwamen er humanistische, islamitische, hindoestaanse en sinds een paar jaar boeddhistische geestelijk verzorgers. En daarmee zijn de geestelijk verzorgers een afspiegeling van de levensbeschouwingen in de veranderende Nederlandse samenleving. Niels Morpey is ruim drie decennia aalmoezenier geweest bij luchtmacht, landmacht en marechaussee. Ook is hij jarenlang parochiepastor geweest. Hij zal ons vertellen over de wereld van Defensie en de geestelijke verzorging. Een andere wereld, maar ook een herkenbare wereld. Vragen over recht en onrecht, oorlog en vrede, geweld en verzoening spelen juist bij Defensie de hoofdrol.

Info: Bea Berends-van de Weijer (06-10477789)
Datum: maandag 8 januari 2024
Tijd: 20.00 uur
Plaats: Parochiehuis St. Jan (naast de St. Catharinakerk)
Entree: € 4,-

'Kloosterboerderijen bij Nijkerk, oude erven met religieuze wortels in de Middeleeuwen'

Inleider: Peter Bijvank uit Nijkerk

In de buurtschappen bij Nijkerk liggen tal van boerderijen die ooit in bezit waren van Duitse kloosters. Deze kloosters zijn inmiddels allemaal verdwenen, maar ze hadden een grote invloed op de samenleving en het landschap van de Noordwest-Veluwe. Vrijwel alle boerderijen rond Nijkerk, Putten en Voorthuizen in buurtschappen als Holk, Slichtenhorst en Wullenhoven waren - vanaf ongeveer het jaar 1000 tot de opheffing van de kloosters in het begin van de 19^e eeuw - kloosterbezit. De boeren die de boerderijen bewoonden waren van oorsprong allemaal horig aan deze kloosters en waren verbonden aan de grond en hun heer, de abten of abdissen. Een onvoorstelbare tijd, waarvan in het huidige landschap van Nijkerk nog tal van sporen zijn terug te vinden. Peter Bijvank (Nijkerk, 1964) neemt u in deze lezing mee naar de oorsprong van dit kloosterbezit en hoe deze honderden boerderijen vanuit de middeleeuwse hoven van deze kloosters werden beheerd. Een reis

naar het verleden en eeuwenoude landschappen en boerderijen als Groot Hennekeler, Groot Appel en Gerven.

Vanuit zijn bodemkundige achtergrond (Agrarische Hogeschool) is hij al sinds zijn studie geïnteresseerd in de historische geografie van dit gebied en doet hij onderzoek naar landschappen, buurtschappen en boerderijen.

Info: Wim Bouwstra (033-7854773 of 06-12816482)

Datum: donderdag 25 januari 2024

Tijd: 20.00 uur

Plaats: Kruiskerk

Entree: € 4,-

De sociale opdracht van de kerk

inleider: Rini Bouwman uit Leusden

Als gelovige mensen leven en staan wij midden in de maatschappij. De vraag kan dan ook rijzen, wat de kerk vindt van allerlei zaken in de maatschappij.

Het gaat dan over zaken die in de politiek en de maatschappij spelen, inclusief de inrichting van onze maatschappij.

Kortgezegd gaat het over de vraag wat een goede
gemeenschap is.

Hebben de kerken daar een antwoord op?

De Rooms-Katholieke kerk kent de zogenaamde
Katholieke Sociale Leer.

Daarin staan een aantal principes verwoord die
voor ons van belang kunnen zijn.

Ze kunnen je misschien helpen een mening te
vormen over zaken die in onze wereld spelen.

We gaan in deze lezing kijken wat de principes
zijn van de Katholieke Sociale Leer en met elkaar
praten of die ons aanspreken of niet.

Info: Greet van den Boom (033-8444327)
Datum: dinsdag 6 februari 2024
Tijd: 20.00 uur
Plaats: Parochiehuys St. Jan (naast de St. Catharinakerk)
Entree: € 4,-

Open voor wat ongewoon is - Over geloof en kunst

inleider: Johan Goud uit Den Haag

Het bijbelverhaal over Mozes' ontmoeting met God bij de brandende braamstruik vertelt dat een stem hem opdroeg zijn schoenen uit te trekken. Geloof is, aldus een rabbijnse uitleg hiervan, een weg van ontwenning. Het is ook een treffend beeld voor de omgang met kunst. Maar is het zo ook opgevat? In de lezing gaat het over beeldenstormen, kritiek op het beeld, en over de constructieve omgang met het beeld en de schoonheid, ook in de wereld van het protestantisme.

Prof. dr Johan Goud is emeritus remonstrants predikant en emeritus hoogleraar (Universiteit Utrecht) in 'Religie en zingeving in literatuur en kunst'.

Recente publikaties: 'Kunst en spiritualiteit' in het boek 'Kunstenaars in Gods spoor' van W. Stoker en F.G. Bosman, 2022.

'Een brief die niet meer dicht kan: gesprek met mijn ongelovige alter ego', 2023.

Info: Edith Schuiling (033-2457393)
Datum: dinsdag 13 februari 2024
Tijd en plaats: 20.00 uur
Locatie: Kruiskerk
Entree: € 4,-

Mozes luistert naar God, die spreekt vanuit de brandende braamstruik, geschilderd omstreeks 1465, toegeschreven aan Dirk Bouts

In Babel

Inleider: Ad van Nieuwpoort uit Den Haag

In zijn boek 'In Babel' laat de inleider de essentie én de actualiteit zien van het profetische Bijbelboek Ezechiël. Op het eerste gehoor zit dit Bijbelboek vol vreemde beelden, net zo vreemd als de koppen die Picasso schilderen kon of de felle vegen kleur op de doeken van Karel Appel. Het profetische pamflet van Ezechiël wil ons met alle mogelijke middelen de ogen openen voor wat er mis is in deze wereld.

Het centrale thema van Ezechiël is de 'ballingschap', een situatie waarin een samenleving de weg kwijt is en leeft zonder bevrijdend verhaal en daarmee zonder oriëntatie. Daarin vertoont de thematiek van Ezechiël opmerkelijke parallellen met de huidige tijd: een tijd zonder richtinggevende visie. Dwars door de brokstukken van het menselijk bestaan heen blijkt echter een Stem te spreken van een nieuwe toekomst, van hoop op een nieuwe wereld.

Ad van Nieuwpoort is predikant in de Haagse Duinzichtkerk.

Info: Johan van der Kamp (06-51390861)
Datum: dinsdag 27 februari 2024
Tijd en plaats: 20.00 uur
Locatie: Vredeskerk
Entree: € 4,-

Het Onze Vader als joods gebed

Inleider: Peter van 't Riet uit Kampen

Het Onze Vader geldt al eeuwenlang voor een christelijk gebed. In deze lezing laat Peter van 't Riet zien dat er alle aanleiding is het Onze Vader eerder als een joods gebed te lezen.

Voordat de tekst van het Onze Vader uit Matteüs 6:9-13 vers voor vers besproken wordt, geeft de lezing eerst een inleiding in de joodse gebedsopvatting en de joodse gebedspraktijk.

Het verschil tussen 't gebed in het christendom en het jodendom wordt uitgelegd. Daarna worden de inleidende verzen besproken die voorafgaan aan het Onze Vader en waarin Jezus zijn gebedsopvatting verwoordt (Matteüs 6:5-9). Deze blijken geheel overeen te komen met de opvattingen van zijn joodse omgeving. Vervolgens komt de tekst van het Onze Vader vers voor vers aan de orde en laat de spreker zien dat deze naadloos aansluit bij de joodse gebeds- en levenspraktijk.

Peter van 't Riet (1948) studeerde wiskunde en psychologie en promoveerde op een onderwijspsychologisch onderzoek. In zijn vrije tijd studeert hij jodendom en Bijbelkunde. Daartoe ooit geïnspireerd door de theoloog Will J. Barnard.

De lezing wordt ondersteund met een powerpointpresentatie.

Info: Gerrit van den Berg (033-2453482)
Datum: maandag 4 maart 2024
Tijd: 20.00 uur
Plaats: Parochiehuis St. Jan (naast de St. Catharinakerk)
Entree: € 4,-

Excursie naar Museumpark Orientalis te Heilig Landstichting

De organisatie is in handen van de commissie Vorming & Toerusting Nijkerk. Op zaterdag 6 april 2024 vertrekken we om 10.00 uur vanaf station Nijkerk met een touringcar richting Nijmegen en om 11.30 uur komen we aan bij Museumpark Orientalis. Daarna drinken we eerst gezamenlijk koffie of thee en verder zorgt iedereen zelf voor een lunchpakketje en iets te drinken. Om 15.30 uur gaan we naar de bus voor de thuisreis. Om 17.00 uur zijn we weer in Nijkerk. Vanwege de reservering van de bus, is het van belang dat er in oktober 2023 al persoonlijk geboekt wordt voor deze excursie.

Info: Bea Berends (033-2456999 / 06-10477789)
Datum: zaterdag 6 april 2024
Tijd: 10.00 uur vertrek, terug rond 17.00 uur
Verzamelplaats: parkeerruimte voor station Nijkerk, Willem Alexanderplein
Entree museum: € 15,- en gratis met museumjaarkaart
Prijs vervoer: ongeveer € 35,- p.p. bij 30 deelnemers, de exacte prijs van de busreis hoort u t.z.t. nog van ons.

Uit de informatie van 't museum het volgende:

Verruim je wereld en ontdek de pelgrim in jezelf

Kom met ons mee naar Museumpark Orientalis, waar de kleurrijke wereld van het jodendom, christendom en de islam tot leven komt.

Museumpark Orientalis is een 30 hectare groot rijksmonument en laat een unieke combinatie zien van religie, cultuur en natuur.

Beleef op een leerzame en leuke manier de overeenkomsten en de verschillen van de culturen en tradities van de drie religies in ons Joodse en Arabische dorp en in de Romeinse straat. Het park ademt rust en cultuur in de natuur.

In de middag is de Cenakel kerk open, die op loopafstand van dit park te bewonderen is.

